

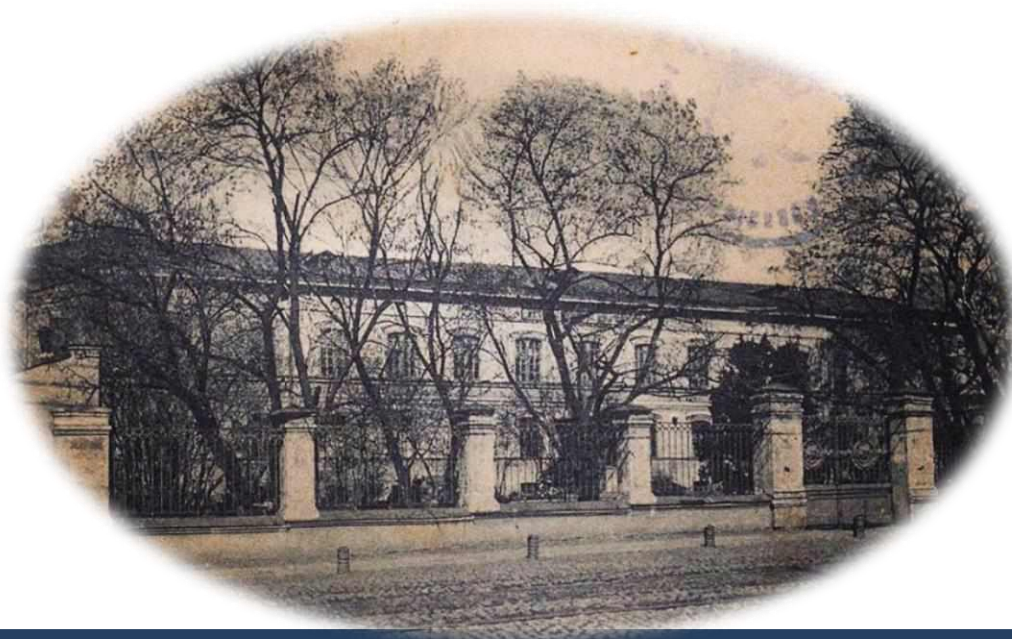
1805–2025

*до 220-ти річчя до the 220th
заснування anniversary of foundation
ветеринарної освіти veterinary education*

**ЗАСНОВНИКИ
ВЕТЕРИНАРНОЇ
ОСВІТИ СХІДНОЇ
УКРАЇНИ**

**FOUNDERS
OF VETERINARY
EDUCATION
IN EASTERN
UKRAINE**

У виданні використано матеріали, що зберігаються у фондах Державного архіву Харківської області, Державного архіву Вінницької області, Державного історичного архіву Литви у Вільнюсі, Інституту Зоології Польської Академії Наук у Варшаві за можливість користуватися якими автори складають подяку їх працівникам.

Ідея проекту:

професор Дмитро Кібкало

The idea of the project:

professor Dmytro Kibkalo

Учасники проекту:

Тамара Приходько
Любов Жванко
Галина Свириденко,
Микита Альохін
Наталія Кузьмінська
Сергій Фролов
Лідія Куцина
Анна Єлісеєнко

(переклад англійською мовою)

Project participants:

Tamara Prykhodko
Liubov Zhvanko
Galina Svyrydenko
Mykyta Alyokhin
Natalia Kuzminska
Sergiy Frolov
Lydia Kutsyna
Anna Ieliseienko

(English translation)

Засновники ветеринарної освіти східної України. 220 років заснування факультету ветеринарної медицини у Харкові / Founders of veterinary education in eastern Ukraine. 220th anniversary of the Faculty of Veterinary Medicine in Kharkiv. Авторський колектив. Харків, 2025, 38 с.

Contacts:

email: diagnost_96@ukr.net

1, Akademichna street, Mala Danylivka, Kharkiv region,
Ukraine 62341

ДО ЧИТАЧА! TO THE READER!

14 вересня 2025 року факультет ветеринарної медицини в Харкові відзначає поважний ювілей – 220-річчя від свого народження! Кафедра лікування тварин Харківського університету, практична ветеринарна школа, Ветеринарне училище, Ветеринарний інститут – Харків став одним із провідних центрів ветеринарної освіти і науки тогочасної Східної Європи, комфортним простором для наукової й педагогічної діяльності представників різних національностей та соціальних станів. Історія факультету, охоплюючи три століття, має славетні сторінки, гідні увічнення, то ж запропонований буклет «Засновники ветеринарної освіти східної України (1805–1918)» започатковує серію видань, що присвячені видатним вченим, педагогам, фундаторам наукових напрямів та шкіл, визнаних не лише в Україні, а й далеко за її межами. Упевнений, що ювілейний 2025 рік відкриє нові обрії для успішного розвитку факультету ветеринарної медицини, а наша згуртованість довкола Alma Mater, вірність її традиціям, дозволять досягти нових висот!

З повагою,
Дмитро Кібкало,
доктор ветеринарних наук, професор
кафедри внутрішніх хвороб та клінічної
діагностики тварин ДБТУ

On September 14, 2025, the Faculty of Veterinary Medicine in Kharkiv celebrates a respectable anniversary – the 220th anniversary of its birth! It is one of the oldest higher educational institutions of veterinary and zootechnical science in Eastern Europe, the second highest educational institution in Kharkiv since its foundation, the successor and custodian of the scientific and educational traditions established two centuries ago.

Thanks to the educational institutions that predated the creation of the Academy - Practical Veterinary School, Veterinary College, Veterinary Institute - Kharkiv became one of the leading centres of veterinary education and science in Eastern Europe, a comfortable space for the scientific and pedagogical activities of different nationalities and social classes. Covering three centuries, the history of the Academy has glorious pages worthy of perpetuation. Thus, this booklet «Parents-founders of KhSZVA (1805-1918)»; launches a series of publications dedicated to prominent scientists, teachers, and founders of scientific fields and schools, recognised not only in Ukraine, but also far beyond its borders. I am sure that the jubilee year 2025 will open new horizons for successful development. Our unity around Alma Mater and fidelity to its traditions will allow us to achieve new heights!

Best regards,
Dmytro Kibkalo,
doctor of veterinary sciences, professor of the
Department of Internal Diseases and Clinical
Diagnostics of Animals KhSBU

AD FONTES! AD FONTES!
ВЕТЕРИНАРНІ НАВЧАЛЬНІ ВЕТЕРINARY EDUCATIONAL
ЗАКЛАДИ ХАРКОВА INSTITUTIONS OF KHARKIV
(1805–1918) (1805–1918)

Витоки ветеринарної освіти Харкова сягають далекого **1804 р.**, коли **5 листопада** Олександр I підписав статут майбутнього імператорського університету. Відповідно до нього у складі «Відділення Лікувальних наук» передбачалася посада професора лікування тварин. Відтак з часу відкриття Імператорського Харківського Університету (ІХУ) розпочала свою діяльність і кафедра лікування тварин (скотолікування), керівником якої **14 вересня 1805 р.** був призначений **Франц Пільгер**, «геніальний ветеринар і лікар», відомий німецький професор, автор низки драматичних творів.

20 січня 1839 р. міністр освіти Російської імперії видав наказ, згідно з яким при Харківському імператорському університеті належало відкрити практичну ветеринарну школу. Такий заклад було відкрито **1 вересня 1839 р.** у двоповерховій споруді, окремо від університетських будівель на околиці тогочасного Харкова. Засновником і директором школи був Карл Вишневський, відомий польський професор ветеринарії, вправний організатор навчальної справи, завдяки «наполегливості якого вона розквітла і почала приносити значну користь краю».

1 серпня 1851 р. згідно з височайшим імператорським повелінням та з наказом міністра народної освіти на базі практичної ветеринарної школи було відкрито Харківське ветеринарне училище, а у місті за менш ніж півсторіччя започатковано ще один центр вищої освіти. Училище належало до «навчальних закладів першого розряду», тобто до вищих закладів освіти, оскільки випускники отримували дві кваліфікації: науково-практичну – «ветеринарний лікар» та практичну – «ветеринарний помічник».

6 жовтня в училищі розпочалося читання лекцій, і цей день, на думку професора

The origins of veterinary education in Kharkiv date back to **1804, when on November 5**, Alexander I signed the charter of the future imperial university. According to this document, in the "Department of Therapeutic or Medical Sciences" provided for the position of professor of animal treatment. Thus, from the opening of the Imperial Kharkiv University (IKhU), the Department of Animal Treatment (Cattle Treatment) began its work. On **September 14, 1805, Franz Pilger**, a "genius veterinarian and physician", a well-known German professor and author of a number of plays was appointed as a head of the department.

On January 20, 1839 the Minister of Education of the Russian Empire issued an order according to which a practical veterinary school had to be opened at Kharkiv Imperial University. Such institution was opened on **September 1, 1839** in a two-story building on the Sumy road, separate from the university buildings on the outskirts of Kharkiv. The founder and director of the school was Karl Wisniewski, a well-known Polish professor of veterinary medicine, a skilled organizer of educational work. Thanks to his "persistence it flourished and began to bring significant benefits to the region."

On August 1, 1851, according to the highest imperial command and the order of the Minister of Folk Education Kharkiv Veterinary College was opened on the basis of a practical veterinary school, and in less than half a century another center of higher education was established in the city. The college belonged to the "educational institutions of the first category", i.e. to higher educational institutions, as the graduates received two qualifications: scientific and practical one - "veterinarian" and practical one - "veterinary assistant".

Lectures began **on October 6** at the college, and this day, according to Professor Arkady Raevsky,

Аркадія Раєвського, став днем його фактичного відкриття. Першим директором був призначений професор Наполеон Галицький, один із найбільш відомих ветеринарних діячів тогочасної Європи. Саме завдяки його невтомній діяльності упродовж перших найскладніших 17-ти років вдалося перетворити Харків на центр ветеринарної освіти, а заклад не лише вберегти від закриття, а й підготувати базу до створення Ветеринарного інституту.

became the day of its actual opening. Professor Napoleon Halytsky, one of the most famous veterinary figures in Europe at the time was appointed the first director. Thanks to his tireless work for the first most difficult 17 years Kharkiv was transformed into a center of veterinary education, and the institution was not only protected from closure, but it became possible to prepare for the transformation into a Veterinary Institute.

Ветеринарний інститут на карті Харкова.1887

8 травня 1873 р. згідно з завердженим імператором Положенням ветеринарне училище було реформоване у Харківський Ветеринарний інститут (ХВІ) – вищий «учено-практический» заклад «образования ученых ветеринаров». З 1891 р. його професорсько-викладацький склад був дорівняний до прав університетських викладачів, а 30 січня 1914 р. Ветеринарному інституту було присвоєно назву «Харківський ветеринарний інститут імператора Миколи І».

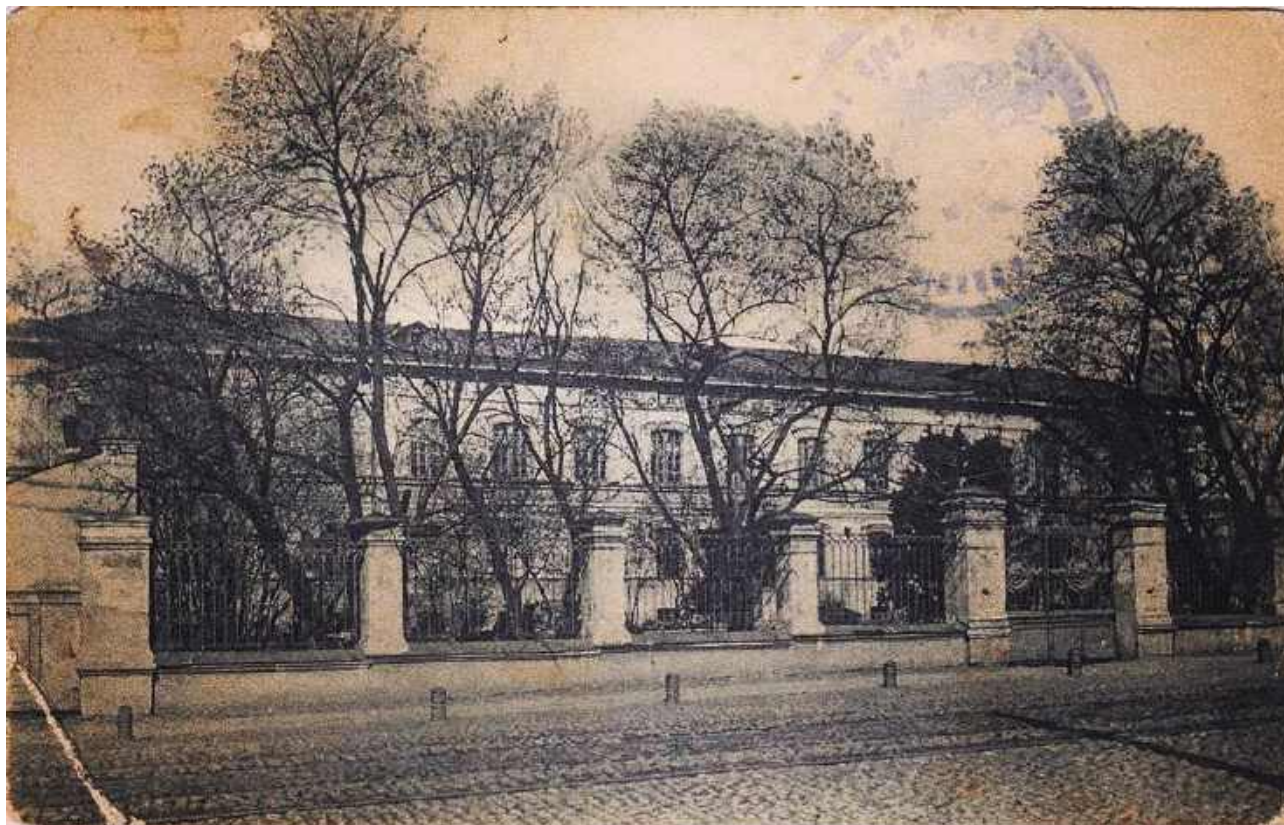
У 1851/1852 навчальному році три професори-поляки Наполеон Галицький, Георгій Полюта і Георгій Вітович підготували перших випускників: 7 ветеринарних лікарів і 5 ветеринарних помічників, а на 1 січня 1918 р. у Ветеринарному інституті 46 викладачів навчали 554 студента.

Невдовзі розпочалася кардинально інша сторінка в історії навчального закладу, в науково-педагогічній діяльності працівників, і тільки завдяки їх титанічним зусиллям вдалося зберегти й примножити традиції, а факультету ветеринарної медицини зустріти своє третє сторіччя.

On May 8, 1873, according to the Regulations approved by the emperor, the veterinary college was reformed into Kharkiv Veterinary Institute (KhVI) - the highest "scientific and practical" institution of "education of veterinary scientists." From 1891 the teaching staff was equated to the rights of university teachers, and on January 30, 1914, the Veterinary Institute was renamed into "Kharkiv Veterinary Institute of Emperor Nicholas I. In 1851/1852 academic year three Polish professors Napoleon Halytsky, Heorhiy Polyuta and Heorhiy Vitovych prepared the first graduates: 7 veterinarians and 5 veterinary assistants, and on January 1, 1918, at the Veterinary Institute 46 teachers taught 554 students. Soon in the history of the educational institution, in the scientific and pedagogical activities of the staff began a radically different page, and only thanks to the titanic efforts of the staff it was possible to preserve and spread traditions, and the Faculty of Veterinary Medicine is able to meet its third century.

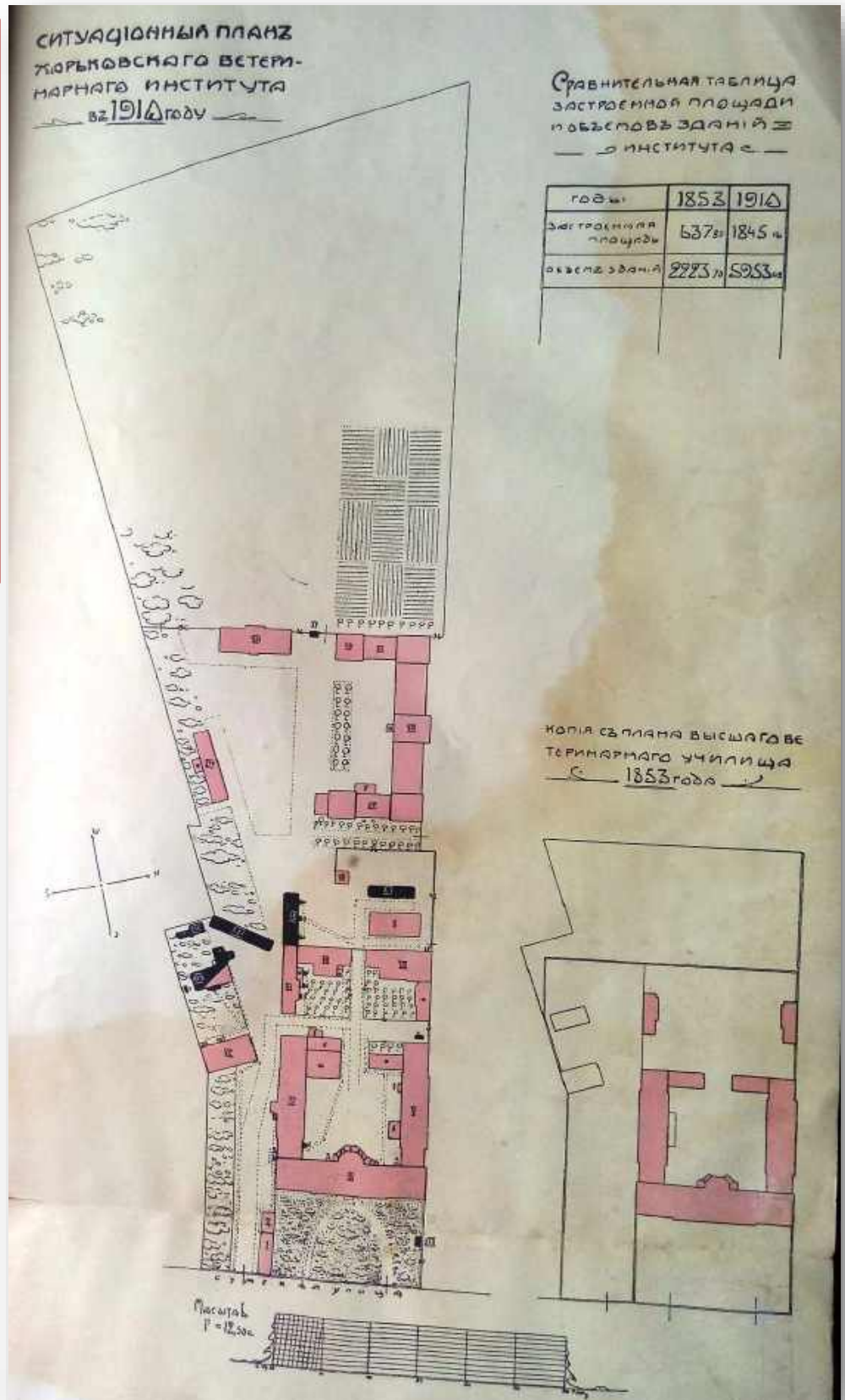
**ХАРКІВСЬКИЙ
ВЕТЕРИНАРНИЙ ІНСТИТУТ**

**KHARKIV
VETERINARY INSTITUTE**

**ПЛАН БУДІВЕЛЬ
ХАРКІВСЬКОГО
ВЕТЕРИНАРНОГО
ІНСТИТУТУ. 1910 РІК**

**PLAN OF BUILDINGS
OF KHARKIV
VETERINARY
INSTITUTE. 1910**

Перечень зданій Харьковского ветеринарнаго института.

(Къ ситуаціонному плану).

Обозначеніе
по плану.

- I. Оранжерея при ботаническомъ садѣ.
 - II. Квартира садовника.
 - III. Главный корпусъ института, въ полуподвальномъ этажѣ котораго размѣщены служительскія квартиры; въ среднемъ этажѣ: канцелярія съ кабинетомъ директора, студенческой сборный залъ съ читальней, зоотехнической кабинетъ съ гигиенической лабораторіей, фармакологическій кабинетъ и гистологическій кабинетъ съ лабораторіей; въ верхнемъ этажѣ: торжественный залъ, двѣ аудиторіи, музей, физическій и ботанический кабинеты.
 - IV. Корпусъ для бактериологическаго, физиологическаго и др. кабинетовъ съ лабораторіями (бывшія клиники большихъ животныхъ); тутъ же физиологическая аудиторія и двѣ студенческія шинельныя.
 - V. Корпусъ для анатомической и химической аудиторій съ кабинетами, лабораторіями и анатомическимъ театромъ.
 - VI. Терапевтический кабинетъ и квартиры ассистентовъ.
 - VII. Клиника малыхъ животныхъ.
 - VIII. Патолого-анатомическій кабинетъ съ секціоннымъ заломъ (аудиторія); тутъ же пристройка для кабинета оперативной хирургіи.
 - IX. Сапное отдѣленіе клиники.
 - X. Отдѣленіе клиники для сывороточныхъ животныхъ.
 - XI. Сарай для фуража.
 - XII. Трупосожигательная печь.
 - XIII. Клиника большихъ животныхъ съ терапевтическимъ и хирургическимъ отдѣленіями.
 - XIV. Аптека.
 - XV. Сарайчикъ.
 - XVI. Инфекціонная клиника.
 - XVII. Фуражный сарай, амбаръ и кузница.
 - XVIII. Питомникъ для кроликовъ.
 - XIX. Квартира экзекутора.
 - XX. Квартира директора, занимаемая библіотекой.
 - XXI. Сарай для дровъ, антрацита и цейхгаузъ.
-

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА ЗООВЕТЕРИНАРНА АКАДЕМІЯ: ГОЛОВНІ ВІХИ СТАНОВЛЕННЯ

KHARKIV STATE ZOOVETERINARY ACADEMY: MAIN MILESTONES OF FORMATION

У структурі медичного факультету Імператорського Харківського університету було започатковано кафедру лікування тварин

При Імператорському Харківському університеті відкрито практичну ветеринарну школу

South-Western training farm was established not far from Mala Danylivka village, Kharkiv district

Відкрито Харківське ветеринарне училище як самостійний навчальний заклад вищої освіти

Kharkiv Agricultural School was established at the training farm

Kharkiv Agricultural School was reorganized into Kharkiv Agricultural College (KhAC)

Харківське ветеринарне училище реформоване у Харківський ветеринарний інститут

The College is equated to a secondary educational establishment with 5 years term of study

У Харківському ветеринарному інституті створено спеціальну бактеріологічну лабораторію – першу в Російській імперії

1805	The Department of Animal Treatment was established within the structure of the Medical Faculty of Imperial Kharkiv University
1839	Practical veterinary school was opened at Imperial Kharkiv University
1847	Неподалік села Мала Данилівка Харківського повіту однойменної губернії створено Південно-Західну навчальну ферму
1851	Kharkiv Veterinary College as an independent educational institution of higher education was opened
1855	При навчальній фермі створено Харківську землеробну школу
1856	Харківську землеробну школу було реорганізовано у Харківське землеробне училище (ХЗУ)
1873	Kharkiv Veterinary College was reformed into Kharkiv Veterinary Institute
1878	Училище прирівняно до середнього навчального закладу зі терміном навчання 5 років
1889	Special bacteriological laboratory - the first in the Russian Empire was established at Kharkiv Veterinary Institute

Kharkiv Agricultural School was transformed into a secondary agricultural school for the training of agronomists

Харківський ветеринарний інститут за високе визнання заслуг у розвитку ветеринарної науки був удостоїний назви «Харківський ветеринарний інститут імператора Миколи I»

1911

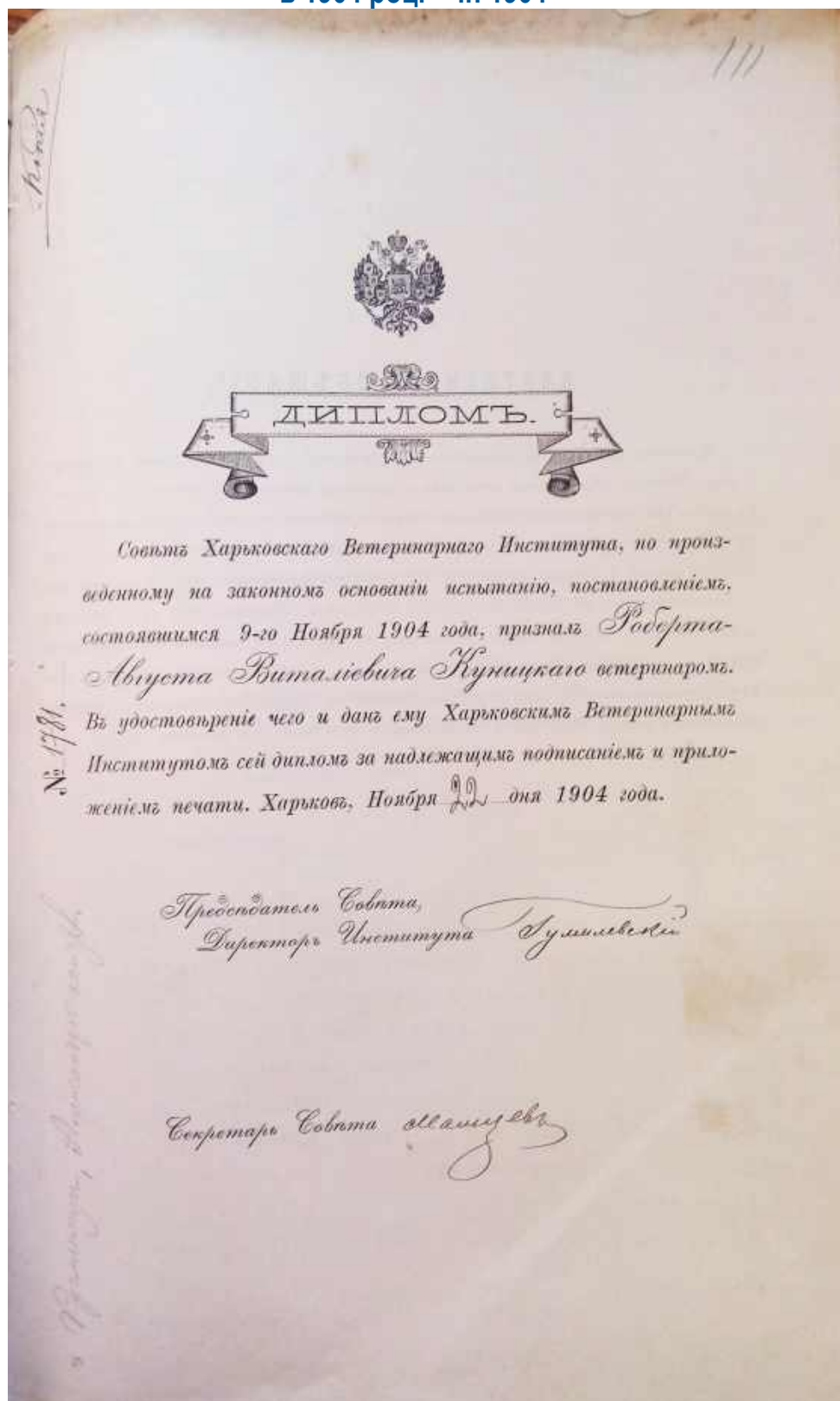
Харківське землеробське училище було перетворено у середню сільськогосподарську школу для підготовки агрономів

1914

Kharkiv Veterinary Institute for high merits recognition in the development of veterinary science was awarded the title "Kharkiv Veterinary Institute of Emperor Nicholas I"

Диплом ветеринарного лікаря, випускника Харківського ветеринарного інституту, виданий Роберту Куницькому в 1904 році

Diploma of a veterinarian, a graduate of Kharkiv Veterinary Institute, issued to Robert Kunitsky in 1904

ФЕДІР ПІЛЬГЕР
(25.05.1761 – 13.04.1828)
засновник та перший керівник
кафедри лікування тварин
Імператорського Харківського
університету, засновник першого
у Східній Європі ветеринарного
часопису «Український домовод»

FEDIR PILGER
(25.05.1761 – 13.04.1828)
founder and the first head of
the Department of Animal
Treatment at Imperial Kharkiv
University, founder of the first
veterinary periodical
"Ukrainian Householder" in
Eastern Europe

Варіанти імені: Фрідріх (Мартін фон) Пільгер,
Федір Васильович Пільгер, Франц Пільгер

Name options: Friedrich (Martin von) Pilger, Fedir
Vasylyovych Pilger, Franz Pilger

Народився у місті Вецлар (Німеччина). Вивчав медицину в університетах Гіссена та Ерлангена, удосконалював знання в Берліні, Майнці, Вецларі. Ветеринарію вивчав самостійно, *«проте, за результатами написаних праць посів у цій науці чи не перше місце»*, став *«ветеринарним лікарем, діяльність якого мала широкий розголос»* *«своїми численними творами у цій галузі»*. У Німеччині став одним із послідовників британського лікаря Едварда Дженнера, який *«відкрив»* вакцинацію та узагальнив свій досвід в одній із публікацій.

У 1806 р. затверджений на передбачену університетським статутом посаду професора кафедри лікування тварин. У 1807/1808 н. р. читав усі предмети кафедри, та фактично став її засновником і розробником навчальних курсів.

Автор проекту створення у Харкові окремого ветеринарного інституту. Професор Аркадій Раєвський, наголосив, що у представленому проекті надано ідею створення навчального закладу, що об'єднав би у своїй структурі агрономічне і ветеринарне відділення. Зазначив, що саме з ім'ям професора Пільгера пов'язано появу в Харкові ветеринарної науки.

Був одним із перших, хто розробляв порівняльний метод вивчення хвороб людей і тварин та навчав цьому студентів. Земляки-професори назвали його *«геніальним ветеринаром і медиком»*, оскільки у своїй практиці успішно поєднував лікування людей і тварин, а вдячні мешканці Харкова та околиць

He was born in Wetzlar (Germany). He studied medicine at the universities of Giessen and Erlangen, improved his knowledge in Berlin, Mainz, and Wetzlar. He studied veterinary medicine on his own, "but, according to the results of his writings, he took leading place in this science," and became "a widely known veterinarian" with "his numerous works in this field." In Germany, he became one of the followers of the British physician Edward Jenner, the discoverer of vaccination summarizing his experience in one of the publications.

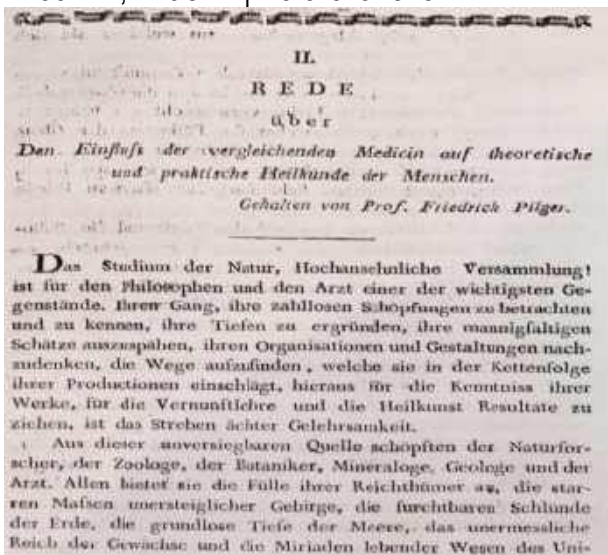
In 1806 he was approved for the position of professor at the department of animal treatment provided by the university charter. In 1807/1808 he held lectures on all subjects of the department. In fact, he became the founder and developer of training courses.

Professor Arkady Raevsky, the author of the project to create a separate veterinary institute in Kharkiv stated that the project presented the idea of creating an educational institution that would combine agronomic and veterinary departments in its structure. He mentioned that the appearance of veterinary science in Kharkiv is connected with the name of Professor Pilger.

He was one of the first who developed a comparative method for studying human and animal diseases and taught it his students. His fellow professors called him a "genius veterinarian and physician", because he successfully combined the treatment of humans and animals in his practice, and grateful residents of Kharkiv and outskirts - "the best doctor in southern Russia." In 1816 he received permission to publish "Ukrainian Householder",

– «найкращим лікарем Півдня Росії». У 1816 р. отримав дозвіл на видання «Українського домовода», першого періодичного ветеринарного часопису Східної Європи. На жаль, вийшли тільки перші номери, оскільки через критичні статті на адресу поміщиків у ставленні до поголів'я домашніх тварин, був закритий.

Автор численних наукових праць. Його «Систематичний посібник з теоретичної та практичної ветеринарії» (1801-1804) в двох томах і шести частинах став однією із перших в Європі енциклопедій з ветеринарії. Упродовж наукової діяльності в ІХУ (1807-1823) «надрукував 10 праць з тематики лікування тварин», з них: «Краткое рассуждение о свирепствующей в некоторых губерниях меж рогатым скотом заразе», «Рассуждение о течении и излечении овечьей оспы», «Таблицы о скотолечении».

the first periodical in veterinary medicine in Eastern Europe. Unfortunately, only the first issues were published, as due to critical articles addressed to the landlords concerning their attitude to the livestock, it was closed.

Author of numerous scientific papers. His "Systematic Manual of Theoretical and Practical Veterinary Medicine" (1801-1804) in two volumes and six parts became one of the first encyclopedias in veterinary medicine in Europe. During his scientific work at the IKhC (1807-1823) he "published 10 works on the treatment of animals", including: "A brief discourse on the cattle infection raging in some provinces", "Discourse on the course and cure of sheep pox", "Tables on animal therapy."

КАРЛ ВИШНЕВСЬКИЙ
(30.091805 – 22.03. 1863)

**організатор і директор практичної
ветеринарної школи при Імператорському
Харківському університеті, професор
ветеринарії**

Варіанти імені: Кароль Клаудіуш Вишневський,
Карл Флоріанович Вишневський.

У 1830 р. закінчив Віленський університет, отримав диплом лікаря І-го класу. Того ж року виїхав до Німеччини, де в Єнському університеті вивчав філософію та отримав диплом доктора філософії. У 1832 р. повернувся до Вільно, удосконалював знання у галузі ветеринарії у медико-хірургічній академії. У 1837 р., на підставі захищеної дисертації, отримав ступінь доктора медицини та посаду екстраординарного професора порівняльної анатомії та ветеринарії на медичному факультеті ІХУ, з 1838 р. – ординарного професора.

З 1 вересня 1839 р. був призначений директором новоствореної практичної ветеринарної школи, завдяки «наполегливості якою вона розквітла і почала приносити значну користь краю». Він читав «усі ветеринарні науки»: зооанатомію, зоофізіологію, зоопатологію, екстер'єр, судові ветеринарію, хірургію, акушерство, інфекційні хвороби та вів практичні заняття. Працював на цій посаді до 1848 р., засновником ветеринарної медицини у Харкові та Україні в цілому, вчителем перших 71 ветеринарів «півдня імперії».

У 1843 р. уперше в Російській імперії порушив питання про необхідність страхування худоби.

За кількістю опублікованих польською та російською мовами праць не мав собі рівних серед тогочасних професорів університету. В 1842–1845 рр. вийшло 15 праць у науковій та популярній періодиці, зокрема у «Харьковских губернских ведомостях». Залишив після себе «Описание ветеринарного заведения Императорского Харьковского Университета, составленное Директором сего Заведения, Императорского Харьковского Университета, Ординарным Профессором, Доктором Медицины Карлом Вишневским» (Харьков,

KARL WISNIEWSKI

(30.091805 – 22.03.1863)

**organizer and director of the practical
veterinary school at Imperial Kharkiv
University, professor of veterinary
medicine**

Name options: Karol Claudiusz Wisniewski,
Karl Florianovich Wisniewski.

In 1830 he graduated from Vilnius University and received a first-class doctor's degree. In the same year he went to Germany, where he studied philosophy at the University of Jena and received PhD degree. In 1832 he returned to Vilno and improved his knowledge in the field of veterinary medicine at the Medical and Surgical Academy. In 1837, on the basis of a defended dissertation, he received the degree of doctor of medicine and the position of extraordinary professor of comparative anatomy and veterinary medicine at the medical faculty of IKhC, from 1838 - ordinary professor.

On September 1, 1839, he was appointed director of the newly established practical veterinary school and thanks to "his persistence it flourished and began to bring significant benefits to the region." He held lectures in "all veterinary sciences": zooanatomy, zoophysiology, zoopathology, exterior, forensic veterinary medicine, surgery, obstetrics, infectious diseases and conducted practical classes. He worked on this position until 1848 and was a founder of veterinary medicine in Kharkov and Ukraine as a whole, a teacher of the first 71 veterinarians of the "south of the empire".

In 1843, for the first time in the Russian Empire, he raised the question of the need of livestock insurance.

In terms of the number of scientific papers published in Polish and Russian, he had no equal among the university professors of the time. In 1842–1845, 15 works were published in scientific and popular periodicals, in particular, in "Kharkiv Provincial News". He was the author of the "Description of the Veterinary Institution of Imperial Kharkiv

1840) – унікальну працю, що дає можливість відтворити процес відкриття навчального закладу.

Дуже цінним, оскільки зображення не дійшли до нашого часу, є опис практичної ветеринарної школи: «Заклад на північний-схід виходить на Сумську дорогу, на півдні межує із Англійським Університетським садом, на заході межує із Університетською орною землею. Він включає чотири будівлі, різного розміру та призначення, а також двір».

У 1848 р. вийшов у відставку і переїхав у родинний маєток села Вербка, де й провів останні роки життя.

University, compiled by the Director of this Institution, Imperial Kharkiv University, Ordinary Professor, Doctor of Medicine Karl Wisniewski" (Kharkiv, 1840) - a unique work that allows to recreate the process of educational establishment opening.

The description of a practical veterinary school is valuable as the images have not survived: "The institution faces the Sumy road to the northeast, borders the English University Garden to the south, and the University arable land to the west. It includes four buildings of different sizes and purposes, as well as a courtyard".

In 1848 he retired and moved to the family estate in the Verbka village, where he spent the last years of his life.

Практична ветеринарна школа на мапі Харкова. 1846 р.

НАПОЛЕОН ГАЛИЦЬКИЙ
(1818 – 15.12.1881)
 засновник і перший
 директор Харківського
 ветеринарного училища,
 професор, видатний
 вчений і лікар-практик

NAPOLEON GALYTSKY
(1818 – 12.15.1881)
 founder and first director of
 Kharkiv Veterinary College,
 professor, outstanding
 scientist and practitioner

Походив із Віленської губернії, випускник Віленської медико-хірургічної академії. З 1837 р. у Харкові почав працювати при професорові Карлі Вишневському. Один із засновників ветеринарної бібліотеки та практичної ветеринарної школи, яку очолив з 1848 року.

Був учасником ліквідації небезпечних епідемій холери в Ставропольській губернії, холери в Харкові та боротьби з чумою худоби в південних губерніях Російської імперії.

Від 6 червня 1851 р. – перший директор новоствореного Харківського ветеринарного училища. Аркадій Раєвський під час урочистостей з нагоди 50-річчя ветеринарного училища відзначив: «Упродовж 17 років директор Галицький не тільки підтримував заклад, але і зумів здобути для нього популярність як у Росії, так і за кордоном, куди був неодноразово делегований. Справді можна сказати, що тільки завдяки йому ветеринарне училище було врятоване від ліквідації в перші роки свого існування».

Викладав «вчення про повальні хвороби», виокремивши з нього самостійні дисципліни: епізоотологію та бактеріологію. «На його лекції приходило багато слухачів, аудиторії були переповнені молоддю, яка хотіла слухати талановитого професора, який міг зробити лекції цікавими і зрозумілими»

He came from the Vilna province, he was a graduate of the Vilna Medical and Surgical Academy. In 1837 he began to work in Kharkiv with Professor Karl Wisniewski. He was one of the founders of the veterinary library and practical veterinary school, which he headed since 1848.

He participated in the elimination of dangerous cholera epidemics in the Stavropol province, in Kharkiv and the fight against cattle plague in the southern provinces of the Russian Empire.

From June 6, 1851 he was the first director of the newly established Kharkiv Veterinary College. Arkady Raevsky noted during the celebrations of the 50th anniversary of the veterinary college: "For 17 years Director Galytsky not only supported the institution, but also managed to gain popularity for it both in Russia and abroad, where he was repeatedly delegated. In fact, only thanks to him it became possible to save the veterinary college from liquidation in the first years of its existence."

He taught the "doctrine of terminal diseases", distinguishing independent disciplines: epizootology and bacteriology. "Many listeners came to his lectures, the audience was crowded with young people who wanted to listen to a talented professor who could make lectures interesting and understandable."

1-й гимназій—Старо-московская у. д. 2.
 Приходскаго училища—Сумская у. д. 1.
 Ветеринарнаго училища—Сумская у. д. 2.
 Института благородныхъ дѣвицъ Сумская у. д. 6.
 Университета—Университетская у. д. 9 и 10.
 Университета—Московская у. д. 24.
 Университета—Лопанскій пер, д. 2.
 Женской гимназій—Рымарская у. д. 9.
 2-й гимназій—Благовѣщенская пл. д. 2.

Наполеон Галицький – засновник Харківського ветеринарного училища

Портрет авторства Вінсента Слендзінського,
з фондів Музею мистецтв, Вільнюс, Литва.

Директор Інституту Галіцького

Дійсний член російських та європейських наукових товариств. Здійснив численні закордонні наукові відрядження до Франції, Бельгії, Австрії та Німеччини. Учасник Першого та Другого Міжнародних ветеринарних конгресів у Гамбурзі (1862) та Відні (1865), де активно обговорював проблеми боротьби з чумою худоби.

Наполеон Галицький – видатний епізоотолог європейського рівня, першим на території України провів дослідження щодо щеплення проти чуми рогатої худоби та її пробної вакцинації. Автор наукових праць та звітів про різні відрядження, з них: «О чуме рогатого скота, как причине неудовлетворительного состояния нашего скотоводства и о мерах для устранения этого зла» (1865). У 1867 р. його біографію було вміщено в німецькому довіднику про найбільш відомих ветеринарних діячів Європи. За невтомну службу отримав багато офіційних відзнак і нагород, мав титул дійсного статського радника (1862).

У 1868 р. вийшов на пенсію, повернувся до свого маєтку Малий Сервеч на Віленщині, займався ветеринарною практикою.

He was a member of Russian and European scientific societies. He made numerous foreign scientific trips to France, Belgium, Austria and Germany. He participated in the First and Second International Veterinary Congresses in Hamburg (1862) and Vienna (1865), where he actively discussed the problems of combating livestock plague.

Napoleon Galytsky is an outstanding epizootologist of European level. He was the first in Ukraine who conducted research on vaccination against cattle plague and its trial vaccination. He was the author of scientific papers and reports about various trips, including: "On the plague of cattle, as the cause of the unsatisfactory state of our livestock and measures to eliminate this evil" (1865). In 1867 his biography was included in the German directory of the most famous veterinary figures in Europe. For tireless service he received many official honors and awards, he had the title of a real state councilor (1862).

In 1868 he retired, returned to his estate Maly Servech in the Vilnius region and engaged in veterinary practice.

**ГЕОРГІЙ ПОЛЮТА
(1820 – 15.04.1897)**

**професор Харківського ветеринарного
училища, Харківського ветеринарного
інституту**

**GEORGY POLYUTA
(1820 - 15.04.1897)
Professor of Kharkiv
Veterinary College,
Kharkiv Veterinary
Institute**

Народився у Гродно. Випускник Віленської медико-хірургічної академії.

У Харкові, куди прибув у 1839 р. пройшов усі сходи науки-педагогічної кар'єри: студент-ветеринар практичної ветеринарної школи (1844) і студент-медик ІХУ (1849), викладач і завідувач кафедри фізіології і загальної зоотерапії практичної ветеринарної школи (1844–1851), ад'юнкт (1851) і професор Харківського ветеринарного училища (1859). Викладав фармакологію, зоофізіологію, загальну терапію, основи тварин, порівняльну анатомію тварин, зоогігієну, ботаніку, латину.

На час відкриття Харківського ветеринарного інституту 1 липня 1873 р. був єдиним у штаті професором та співавтором різних інструкцій щодо обов'язків директора, Вченої Ради, студентів майбутнього інституту. У 1882 р. Георгій Полюта остаточно завершив свою викладацьку діяльність, залишивши по собі пам'ять видатного лектора.

Учасник різних міжнародних форумів, багато разів виїздив у кількомісячні закордонні наукові відрядження. Він був серед делегатів ІІІ-го Міжнародного ветеринарного конгресу в Цюриху (1867). У складі російської делегації приймав участь у Міжнародних виставках у Відні (1873) та Парижі (1878), на якій отримав бронзову медаль за результати досліджень видів паразитів у руні овець та представлену ним колекцію комах.

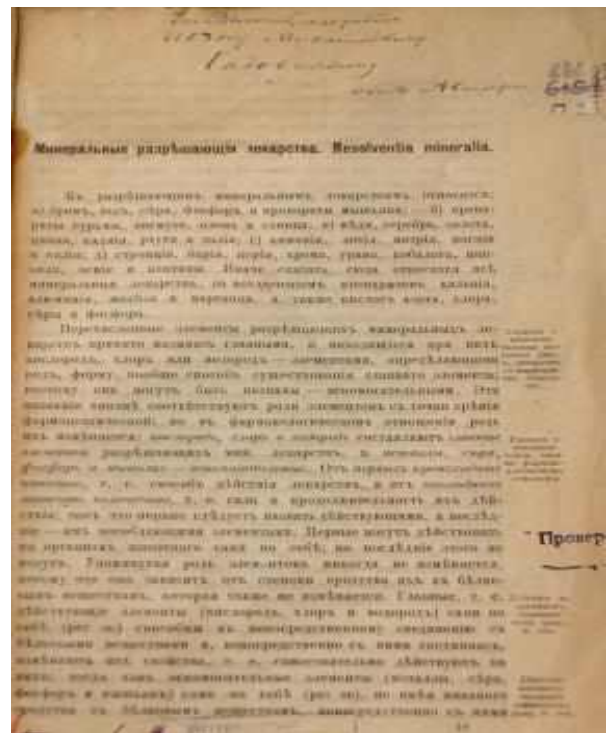
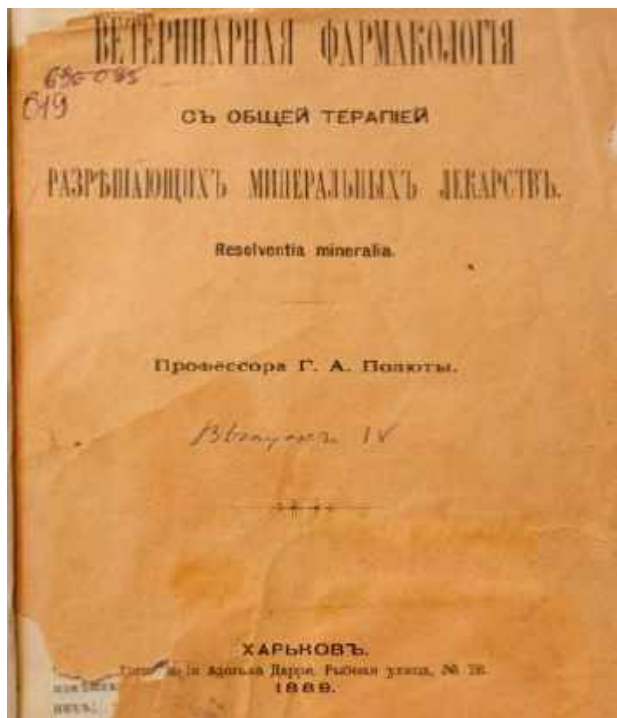

He was born in Grodno. He was a graduate of the Vilnius Medical and Surgical Academy.

In Kharkov, where he arrived in 1839, he passed all the stages of his scientific and pedagogical career: veterinary student of the practical veterinary school (1844) and medical student of the IKhC (1849), teacher and head of the department of physiology and general zootherapy of the practical veterinary school (1844). –1851), adjunct (1851) and professor of Kharkiv Veterinary College (1859). He taught pharmacology, zoophysiology, general therapy, animal basics, comparative animal anatomy, zoohygiene, botany, Latin.

At the time of the opening of Kharkiv Veterinary Institute on July 1, 1873, he was the only professor among the teaching staff and co-author of various instructions on the duties of the director, the Academic Council, and students of the future institute. In 1882, Georgy Polyuta finally completed his teaching career, leaving behind the memory of an outstanding lecturer.

Member of various international forums, many times went on several months of scientific research abroad. He was among the delegates to the Third International Veterinary Congress in Zurich (1867). As part of the Russian delegation, he participated in the International Exhibitions in Vienna (1873) and Paris (1878), where he received a bronze medal for research on parasite species in the fleece of sheep and his collection of insects.

Георгій Полюта, як авторитетний лікар-практик, залучався до участі в різних, ініційованих владою, наукових експедиціях. У 1863 р. та 1868 р. перебував у відрядженнях на території Області Війська Донського, працював над виявленням паразитів великої рогатої худоби, досліджував рослинність на пасовищах домашньої худоби, її впливи на причини масових захворювань та ін. Подібні дослідження вів на Кавказі (1873, 1878).

Був членом низки наукових інституцій: Товариств лікарів у Варшаві та Вільно, Паризького товариства ботаніків, Харківського медичного товариства, Ветеринарного товариства при Казанському університеті.

Активний діяч місцевої Полонії, був у складі комітету з організації будівництва у Харкові нового костелу (1891).

Ініціатор створення у Харкові та керівник комітету боротися з холерою (1887). Працював судовим експертом у справі аналізу ліків мінерального походження. Автор понад 30 публікацій, статті уміщено у періодичних виданнях Варшави, Москви, Харкова.

Georgy Polyuta, as an authoritative practitioner was involved in various government-initiated scientific expeditions. In 1863 and 1868 he was on business trips in the Don Army Region, worked on the detection of cattle parasites, studied the plants on livestock pastures, its effects on the causes of mass diseases, etc. He did similar research in the Caucasus (1873, 1878).

He was a member of a number of scientific institutions: the Societies of Physicians in Warsaw and Vilno, Paris Society of Botanists, Kharkiv Medical Society, and the Veterinary Society at Kazan University.

G. Polyuta was an active member of the local Polonia, he was a member of the committee for the organization of the construction of a new chapel in Kharkiv (1891).

He was an initiator of the creation and the head of the committee to combat cholera (1887) in Kharkiv. He worked as a forensic expert in the analysis of drugs of mineral origin. G. Polyuta was an author of more than 30 publications, articles published in periodicals in Warsaw, Moscow, Kharkiv.

ЛЕВ ЦЕНКОВСЬКИЙ
(1.10.1822 – 8.10.1887)
професор ХВІ, ІХУ,
мікробіолог, розробник
вакцини проти сибірської
виразки в Російській імперії

LEV TSENKOVSKY
(1.10.1822 – 8.10.1887)
Professor KhVI, IKhU,
microbiologist, developer
of anthrax vaccine in the
Russian Empire

Народився у Варшаві. Випускник університету в Санкт-Петербурзі.

У 1856 р. за результатами захисту дисертації «Про водорості й інфузорії», що відкрила «нові напрямки у вивченні нижчих організмів», був зарахований до найвидатніших біологів світового рівня. Він – першовідкривач 43 видів мікроорганізмів, один із найавторитетніших фахівців у галузі найпростіших організмів тваринного і рослинного світу.

Складовою наукового життя вченого були закордонні відрядження, де вивчав мікробіологію нижчих організмів та проводив дослідження у провідних установах Німеччини, Франції, Італії, Австро-Угорщини, Швейцарії.

У 1865 р. прийняв запрошення на кафедру ботаніки Новоросійського університету в Одесі та пов'язав життя з Україною. У 1871 р. переїхав до Харкова, де 13 січня 1872 р. отримав посаду екстраординарного професора кафедри ботаніки ІХУ і до кінця своїх днів залишився у місті.

Одним із найважливіших його досягнень у цей період стало винайдення вакцини проти сибірської виразки, більш дієвої, ніж та, що створена у 1882 р. французом Луї Пастером. «Вакцина Ценковського» стала першою вакциною, що була застосована не лише у ветеринарії, а й у медицині Російської імперії. За його ініціативи уперше в імперії було створено мікробіологічну лабораторію, а перші досліди з вакциною вчений проводив на кафедрі фізіології ХВІ. З 1886 р. його вакцина набула широкого застосування. Пізніше лабораторію було реорганізовано у відкриту при ХВІ

He was born in Warsaw and was a graduate of the University of St. Petersburg.

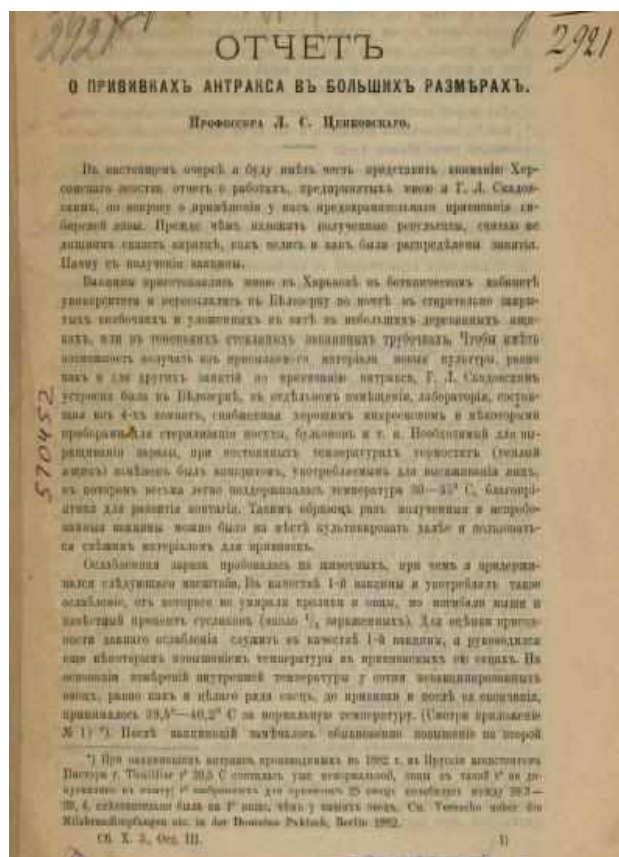
In 1856, as a result of defending his dissertation "On Algae and Infusoria", which opened "new directions in the study of lower-level organisms", he was included to the most prominent biologists of the world. He is the discoverer of 43 species of microorganisms and one of the most authoritative experts in the field of the simplest organisms of fauna and flora.

Part of the scientific life of the scientist were foreign trips, in which studying the microbiology of lower-level organisms, he conducted research in leading institutions in Germany, France, Italy, Austria-Hungary, Switzerland.

In 1865, accepting an invitation to the Department of Botany at Novorossiysk University in Odessa, he connected life with Ukraine. In 1871 he moved to Kharkiv, where on January 13, 1872 he received the position of extraordinary professor of the Department of Botany of the IKhU and remained in the city until the end of his days.

One of his most important achievements during this period was the invention of the anthrax vaccine which was more effective than that one created by the Frenchman Louis Pasteur in 1882. "Tsenkovsky's vaccine" became the first vaccine used not only in veterinary medicine, but also in humane medicine of the Russian Empire. At his initiative for the first time in the empire a microbiological laboratory was established, and the first experiments with the vaccine were conducted by the scientist at the Department of Physiology of KhVI. Since 1886 his vaccine has been widely used. Later the laboratory was reorganized into a bacteriological station at KhVI, where an anthrax vaccine was produced.

бактеріологічну станцію, де й виготовляли вакцину проти «сибірки».

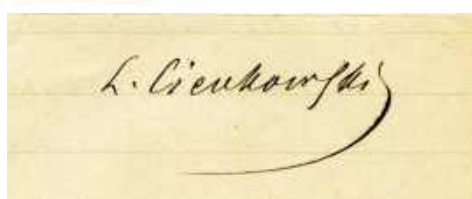
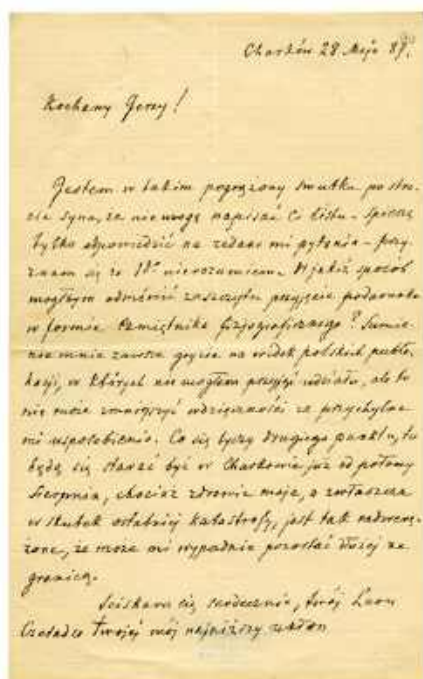
Був почесним професором майже усіх російських університетів, усіх природничих товариств, членом-кореспондентом Петербурзької Академії Наук, Німецького товариства ботаніків, почесний член Королівського товариства мікробіологів у Лондоні. Друкувався у німецькомовних виданнях, у Варшаві опублікував «Кілька нарисів і спогадів з подорожі до Єгипту, Намібії і Судану» (1853), «З життя простих організмів» (1880), «Мікроорганізми. Бактерії» (1884). Брав участь у наукових експедиціях до Єгипту і Судану (1847–1849), узбережжя Егейського моря, по Білому морі, на Соловецьких островах, здійснив опис фауни і флори регіону (1880).

Саме у Харкові Лев Ценковський набув слави засновника школи мікробіології, став «українським Пастером», став першим викладачем, ботаніки, що викладав із мікроскопом у руках. У вересні 2001 р. на подвір'ї ветеринарної клініки Харківської державної зооветеринарної академії йому встановлено єдиний у світі пам'ятник.

He was an honorary professor of almost all Russian universities, all natural societies, a corresponding member of the St. Petersburg Academy of Sciences, the German Society of Botanists, an honorary member of the Royal Society of Microbiologists in

London. He published in German-language periodicals, in Warsaw he published "Several Essays on Memoirs of a Journey to Egypt, Namibia, and Sudan" (1853), "From the Life of Simple Organisms" (1880), and "Microorganisms. Bacteria" (1884). He took part in scientific expeditions to Egypt and Sudan (1847-1849), the Aegean coast, the White Sea, and the Solovetsky Islands, and described the fauna and flora of the region (1880).

It was in Kharkiv that Lev Tsenkovsky became famous as the founder of the school of microbiology, became a "Ukrainian Pasteur", became the first teacher of botany, which he taught with a microscope in his hands. In September 2001, the only monument of the world was erected in the courtyard of the Kharkiv State ZooVeterinary Academy.

ПЕТРО ГОРДЕЄВ
(1849 – 18.05.1914)
випускник Харківського
ветеринарного училища,
професор ХВІ,
вчений-ветеринар, видавець
ветеринарного часопису

PETRO GORDEYEV
(1849 – 18.05.1914)
graduate of Kharkiv
Veterinary College,
Professor of KhVI,
Scientist, veterinarian,
publisher of a veterinary
journal

Народився у містечку Умань Київської губернії. Випускник Харківського ветеринарного училища.

У 1871 р., після закінчення медико-хірургічної академії у Санкт-Петербурзі, отримав кваліфікацію ветеринарного лікаря й був зарахований асистентом при кафедрі фармакології. На підставі захисту дисертації отримав ступінь магістра ветеринарних наук (1875). Працював у різних структурних підрозділах МВС та міського самоврядування у Санкт-Петербурзі, був дорадчим членом Ветеринарного комітету МВС, ветеринарним лікарем артилерійських парків, відповідальним редактором часопису «Современный лечебник», викладав фармакологію студентам-ветеринарам.

З 1880 р. пов'язав життя із Харковом, де упродовж 30-ти років очолював кафедру спеціальної патології і терапії. Саме він розширив програму викладання, ввів нові методи дослідження та клінічного діагнозу, піднявши відповідно до тогочасного стану науки рівень викладання предметів. Завдяки йому уперше в ХВІ при клініці внутрішніх хвороб, що очолював, було відкрито терапевтичну лабораторію. У 1885 р. отримав звання ординарного професора ХВІ, викладав студентам курси спеціальної патології та терапії.

У 1882–1892 рр. – видавець та редактор часопису «Ветеринарний вестник», публікував власні статті, рецензії, огляди, переклади із закордонних видань. На його сторінках отримали змогу друкуватися земські ветеринари та популяризувати серед населення знання з ветеринарії. Учасник з'їзду «представників земств південних губерній для вироблення заходів боротьби з шкідливими комахами і чумою рогатої

He was born in Uman, Kyiv province and was a graduate of Kharkiv Veterinary College.

In 1871 graduating from the Medical and Surgical Academy in St. Petersburg, he was qualified as a veterinarian and was enrolled as an assistant at the Department of Pharmacology. On the basis of defending dissertation, he received a master's degree in veterinary sciences (1875). He worked in various departments of the Ministry of Internal Affairs and the city government in St. Petersburg. He was an advisory member of the Veterinary Committee of the Ministry of Internal Affairs, veterinarian of artillery parks, editor-in-chief of the magazine "Modern treatment book", taught pharmacology to veterinary students.

From 1880 he connected his life with Kharkiv, where for 30 years he headed the department of special pathology and therapy. He expanded the teaching program, introduced new methods of research and clinical diagnosis, raising the level of teaching subjects in accordance with the current state of science. Thanks to him, for the first time in KhVI a therapeutic laboratory was opened at the internal medicine clinic. In 1885 he received the title of ordinary professor of the KhVI, taught courses in special pathology and therapy to students.

In 1882–1892 he was the publisher and editor of the Veterinary periodical, and published his own articles, reviews, and translations from foreign publications. Local veterinarians were able to publish their works popularizing veterinary knowledge among the population. He was a participant in the congress of "representatives of the locals of the southern provinces to develop measures to combat pests and rinderpest" (Kharkiv, 1885). He was an author of a number

худоби» (Харків, 1885). Автор низки наукових праць, з них: «Руководство к внутренней патологии і терапії», «Руководство к частной фармакологии».

Неодноразово запрошувався до роботи в різних державних комісіях, що були пов'язані із вирішенням ветеринарно-санітарних питань, у різних частинах імперії брав участь у ліквідації епізоотій. Був серед діяльних членів Російського товариства захисту тварин, відділення якого незабаром по прибутті створив у Харкові, відкривши при ньому ветеринарну амбулаторію. Виступив ініціатором створення та підготував статут майбутнього «Товариства харківських ветеринарних лікарів» (1896).

Брав активну участь у житті міста, обирався гласним Харківської повітової, губернської земської управ, Харківської міської думи. За самовіддану службу отримав багато офіційних нагород, мав титули колезького радника (1883) та дійсного статського радника (1902).

У 1909 р. вийшов у відставку, присвятивши 37 років життя розвитку ветеринарної освіти та науки, популяризації ветеринарних знань.

of scientific works, including: "Guide to internal pathology and therapy", "Guide to private pharmacology".

He was repeatedly invited to work in various state commissions related to the solution of veterinary and sanitary issues, in various parts of the empire he participated in the elimination of epizootics. He was among the active members of the Russian Society for the Protection of Animals, a branch of which he soon established on arrival in Kharkov, and opened a veterinary clinic. He initiated the creation and prepared the charter of the future "Society of Kharkiv Veterinarians" (1896).

He took an active part in the life of the city was elected a member of the Kharkiv County of Kharkiv City Duma. For selfless service he received many official awards, had the titles of colleague councilor (1883) and a real state councilor (1902).

In 1909 he retired, devoting 37 years of his life to the development of veterinary education and science and the popularization of veterinary knowledge.

АРКАДІЙ РАЄВСЬКИЙ
(1848 – 28.11.1916)
професор ХВІ,
директор ХВІ (1884–1904),
видатний вчений і педагог,
організатор бактеріологічної
лабораторії при ХВІ

ARKADIY RAYEVSKY
(1848 – 28.11.1916)
Professor of KhVI,
director of KhVI (1884–1904),
an outstanding scientist and
teacher, organizer of the
bacteriological laboratory
at KhVI

Народився у Воронежі. У 1870 р. по закінченні ветеринарного відділення медико-хірургічної академії у Санкт-Петербурзі був залишений для роботи у навчальному закладі. Захистив магістерську дисертацію (1873) і два роки перебував у закордонному науковому відрядженні. Працював ад'юнкт-професором (1875), ординарним професором (1881) кафедри загальної патології і патологоанатомії ветеринарного відділення академії, читав лекції з епізоотології.

Упродовж 1884–1904 рр. перебував на посаді директора ХВІ, який завдяки його організаторському таланту перетворився на один із центрів ветеринарної науки Російської імперії та отримав європейське визнання. Було значно розширено матеріальну базу ХВІ, збудовано нові приміщення для хімічної лабораторії, клініки малих тварин, фізичного кабінету, для інфекційно хворих тварин та для експериментальних досліджень, для бактеріологічної лабораторії, перебудовано анатомічний театр, фізіологічну лабораторію; влаштовано кабінети для терапевтичної та хірургічної клінік, нові аудиторії для анатомії з фізіологією, хімії, фізики, зоології; облаштовано дві великі аудиторії для бібліотеки. З 1888 р. започатковано вихід збірника наукових праць ХВІ, що надало інституту поваги серед європейських ветеринарних навчальних закладів. Завдяки йому ХВІ став одним із ініціаторів скликання всеросійських з'їздів ветеринарних лікарів, на першому з яких від інституту було виголошено п'ять доповідей (1903).

He was born in Voronezh. In 1870 graduating from the veterinary department of the Medical and Surgical Academy in St. Petersburg, he worked at the educational institution. He defended his master's thesis (1873) and spent two years on a foreign research trip. He worked as an adjunct professor (1875), ordinary professor (1881) of the Department of General Pathology and Pathoanatomy of the Veterinary Department of the Academy and lectured on epizootology.

From 1884 to 1904 he was the director of the KhVI and thanks to his organizational talent it became one of the centers of veterinary science in the Russian Empire and received European recognition. The material base of KhVI was significantly expanded, new premises for a chemical laboratory were built, a small animal clinic, a physical room for infectious diseases, a bacteriological laboratory, an anatomical theater and a physiological laboratory were rebuilt; rooms for therapeutic and surgical clinics, new classrooms for anatomy and physiology, chemistry, physics, zoology were arranged. There were two large rooms for the library. In 1888 a collection of scientific works of KhVI was published, which gave the institute respect among European veterinary educational institutions. Thanks to him KhVI became one of the initiators of convening all-Russian congresses of veterinarians. Five reports were held by the institute staff at the first one (1903).

3 1887 р. очолив першу в імперії бактеріологічну лабораторію, у якій було виготовлено «вакцину Ценковського» проти сибірської виразки, розроблено заходи боротьби з масовими інфекційними хворобами свійських тварин, домогся щорічного державного фінансування її роботи.

Був прекрасним викладачем, упродовж 1887–1895 рр. читав курси епізоотології і ветеринарної поліції на медичному факультеті та гістології на фізико-математичному факультеті ІХУ. У ХВІ викладав мікробіологію, уперше в Російській імперії виділив епізоотологію з курсу «Учение о заразных болезнях», курсу бактеріології надав академічній автономності.

У 1901 р. призначений головою ветеринарного комітету імперського МВС з одночасним продовженням виконання обов'язків директора ХВІ, був керівником ветеринарного управління (1904–1906). Вчений написав понад 50 робіт, з них: перші в Російській імперії підручники з ветеринарії, два poradniki «Патологическая анатомия и гистология домашних животных», «Руководство к изучению инфекционных болезней домашних животных»

From 1887 he headed the first bacteriological laboratory in the empire, which produced the "Tsenkovsky vaccine" against anthrax and developed measures to combat mass infectious diseases of domestic animals, and achieved annual state funding for the work.

He was an excellent teacher. From 1887–1895 he taught courses in epizootology and veterinary police at the medical faculty and histology at the physics and mathematics faculty of the IKhC. In IKhC he taught microbiology. For the first time in the Russian Empire he singled out epizootology from the course "The Doctrine of Infectious Diseases", and gave the course of bacteriology academic autonomy.

In 1901 he was appointed the head of the veterinary committee of the Imperial Ministry of Internal Affairs continuing to act as director of the KhVI. He was a head of the veterinary department (1904–1906). The scientist wrote more than 50 works, including: the first textbooks on veterinary medicine in the Russian Empire, two guides "Pathological anatomy and histology of domestic animals", "Guide to the study of infectious diseases in domestic animals"

ОЛЕКСАНДР ОСТАПЕНКО
(1853 – після 1927)
випускник ХВІ,
заслужений професор ХВІ,
директор ХВІ (1904–1909),
видатний вчений і педагог

ALEXANDER OSTAPENKO
(1853 - after 1927)
graduate of KhVI,
honored Professor of KhVI,
KhVI director (1904–1909),
an outstanding scientist and
teacher

Народився у містечку Зіньків Полтавської губернії. У 1876 р. закінчив ХВІ, отримавши диплом лікаря ветеринара з відзнакою, і на підставі рішення ради інституту був залишений для приготування до професорського звання. Після захисту дисертації «Запліднення в світі тварин» на право читання лекцій отримав звання приват-доцента, викладав курс акушерства. У 1878 р. захистив магістерську дисертацію, згодом був обраний екстраординарним професором (1885), ординарним професором (1891) та заслуженим професором ХВІ (1903).

He was born in Zinkiv, Poltava province. In 1876 he graduated from KhVI, received a diploma with honors of veterinarian, and on the basis of the decision of the institute council he prepared for a professorship. Defending his dissertation "Fertilization in the animal world" to have the right to lecture he received the title of associate professor and taught a course in obstetrics. In 1878 he defended his master's dissertation. Later he was elected extraordinary professor (1885), ordinary professor (1891) and honored professor of KhVI (1903).

КРАТКИЙ БІОГРАФИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ

ученых и писателей Полтавской губернии

с половины XVIII века.

С портретами.

Издание Полтавской ученой Архивной Комиссии.

ПОЛТАВА
Типографія: просвѣщенія и науки
1912.

265. Остапенко, Александр Петрович уроженецъ г. Зѣнькова Полтавской губернии, родился въ 1854 году. Воспитывался въ Роменскомъ дворянскомъ училищѣ, а затѣмъ въ Полтавской гимназій. По выдержаніи установленнаго испытанія, поступилъ въ студенты Харьковскаго ветеринарнаго института въ 1872 году. По окончаніи курса Совѣтомъ института утвержденъ въ степени ветеринарнаго врача съ отличіемъ (cum eximia laude) и оставленъ при институтѣ для приготавленія къ профессорскому званію, въ 1876 году. По защитѣ диссертациі pro venia legendi на тему „оплодотвореніе въ мѣрѣ животныхъ“ утвержденъ въ званіи приватъ-доцента института въ 1876 году. Состоя въ званіи приватъ-доцента, выдержалъ экзаменъ на степень магистра ветеринарныхъ наукъ, а по защитѣ диссертациі „Озонъ по отношенію къ организму животныхъ“ утвержденъ въ степени магистра ветеринарныхъ наукъ. Въ 1877 году избранъ Совѣтомъ доцентомъ института а затѣмъ послѣдовательно избирался въ экстра-ординарные и ординарные профессора института. Въ 1906 году, послѣ избранія Совѣтомъ, утвержденъ въ должности директора Института, которую и исполнялъ въ теченіе 6 лѣтъ до выхода въ отставку. Въ теченіе профессорской службѣ имъ напечатаны, кромѣ указанныхъ выше двухъ диссертациі: 1) техника патолого-анатомическаго вскрытія труповъ домашнихъ животныхъ, 2) Руководство по патологической анатоміи и гистологіи домашнихъ животныхъ, 3) руководство къ діагностикѣ болѣзней домашнихъ животныхъ и рядъ мелкихъ статей, преимущественно патолого-анатомическаго содержанія, помѣщенныхъ въ журналъ „Архивъ ветеринарныхъ наукъ“. Съ французскаго языка имъ переведены: 1) ветеринарное акушерство Saind-Cyr'a и 2) осмотръ мяса Baillet'a. Съ 1896 года и до настоящаго времени, по приглашенію Харьковскаго городского управленія, состоитъ въ должности заведующаго ветеринарною частью боенъ. Состоя въ должности доцента ветеринарнаго института, съ Высочайшаго разрѣшенія, былъ допущенъ къ слушанію предметовъ медицинскаго факультета Харьковскаго университета. По выдержаніи установленнаго испытанія Совѣтомъ медицинскаго факультета, утвержденъ въ степени лѣкаря и уѣзднаго врача. Три раза былъ избираемъ въ гласные Харьковской Городской Думы и состоитъ по избранію Думы председателемъ и членомъ многихъ подготовительныхъ и исполнитель-

З 1879 р., почав читати курс клінічної діагностики, яку за рішенням Ради інституту було виділено у самостійний навчальний предмет. У 1884 р. опублікував

In 1879 he began to lecture a course in clinical diagnostics, which by decision of the Council of the Institute was allocated to an independent subject. In 1884 he published the "Diagnostic Manual" in 2 issues. It was one of the first textbooks on

«Керівництво з діагностики» у 2-х випусках, один із перших підручників з діагностики. Також є засновником школи ветеринарних патоморфологів при ХВІ, автор одного із перших в Російській імперії підручників з патологічної анатомії свійських тварин. Упродовж понад 30-ти років завідував кафедрою патологічної анатомії та розтину тварин.

Упродовж 1904–1909 рр. перебував на посаді директора ХВІ, постійно дбав про розширення навчальної та науково-дослідної бази. У 1906 р. було створено кафедру бактеріології, яку очолив професор Олександр Дедюлін. У 1907 р. за безпосередньої участі директора ХВІ було відкрито нові клініки з терапевтичним і хірургічним відділеннями.

Опублікував низку наукових праць: «Техника патологоанатомического вскрытия трупов домашних животных», «Руководство по патологической анатомии и гистологии домашних животных», «Руководство к диагностике болезней домашних животных» статті, присвячені патологоанатомічним дослідженням, опубліковані в часописі «Архив ветеринарных наук».

Перекладав з французької мови наукові видання, зокрема, «Ветеринарное акушерство Saind-Cyr'a». У 1880–1885 рр., перебував на посаді доцента ХВІ, з Височайшого дозволу, був слухачем медичного факультету ІХУ та отримав кваліфікацію лікаря і повітового лікаря. Був активним учасником громадського життя міста. У 1896–1912 рр. на запрошення Харківського міського самоврядування завідував ветеринарною частиною боєнь. Тричі обирався гласним Харківської міської думи, керував роботою та був членом різних підготовчих та виконавчих комісії, що вирішували нагальні питання життя міста.

У 1909 р. у званні заслуженого професора вийшов у відставку.

diagnostics. He is also the founder of the school of veterinary pathologists at KhVI, the author of one of the first textbooks in the Russian Empire on the pathological anatomy of domestic animals. For more than 30 years he headed the Department of Pathological Anatomy and Autopsy.

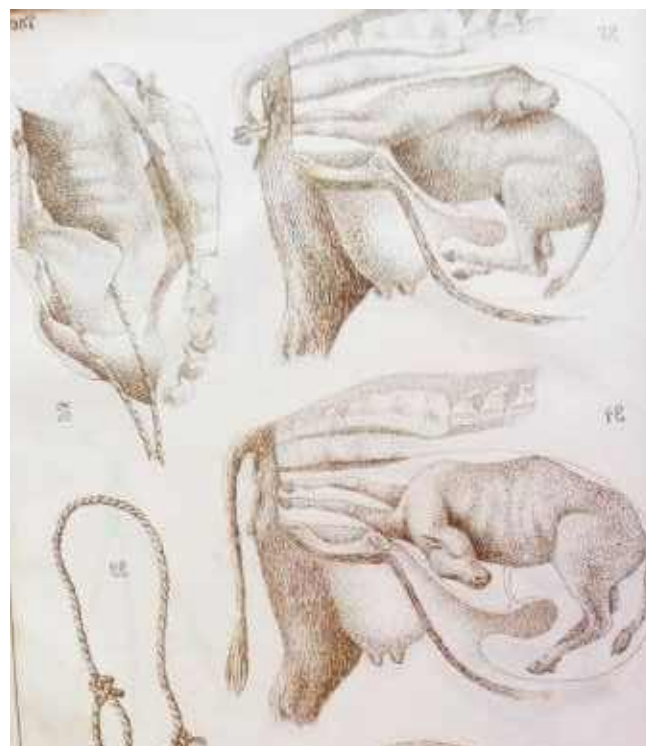
From 1904–1909 he was the director of KhVI, taking care of the expansion of the educational and research base. In 1906 the Department of Bacteriology was established. It was headed by Professor Alexander Dedyulin. In 1907 with the direct participation of the director of KhVI, new clinics with therapeutic and surgical departments were opened.

He has published a number of scientific papers: "Technique of pathological autopsy of domestic animal carcasses", "Guide to pathological anatomy and histology of domestic animals", "Guide to the diagnostics of domestic animal diseases", articles on pathological research, published in the journal "Archive of Veterinary Sciences".

He translated scientific publications from French, in particular, "Saind-Cyr'a Veterinary Obstetrics". In 1880–1885 holding the position of associate professor of KhVI, with the highest permission, he was a participant of the medical faculty of the IKhC and received the qualification of a doctor and a county doctor.

He was an active participant in the public life of the city. In 1896–1912 at the invitation of the Kharkiv Self-Government, he headed the veterinary part of the slaughterhouses. He was elected a member of the Kharkiv Duma three times, supervised the work and was a member of various preparatory and executive commissions solving urgent issues of city life.

In 1909 he retired as an honored professor.

ІВАН САДОВСЬКИЙ
(25.05.1855 – 8.10.1911)
випускник ХВІ,
професор ХВІ,
мікробіолог,
видатний вчений
і педагог-новатор

IVAN SADOVSKY
(25.05.1855 – 08.10.1911)
graduate of KhVI,
Professor KhVI,
microbiologist,
an outstanding scientist
and teacher-innovator

Народився у селі Степанівна Сумського повіту Харківської губернії.

У 1879 р. закінчив з відзнакою новосторений ХВІ, пройшов у навчальному закладі усі сходи науки педагогічної кар'єри: від студента до професора. В студентські роки розпочав успішну наукову діяльність, започаткувавши із Левом Ценковським вивчення збудника сибірської виразки, згодом і виготовлення вакцини. Захистивши магістерську дисертацію (1885), наступний рік стажувався у наукових установах Німеччини та Австро-Угорщини. Після повернення отримав посаду приват-доцента кафедри оперативної хірургії з топографічною анатомією та завідувачого хірургічною клінікою. У 1890 р. став екстраординарним професором зоотомії і екстер'єру з одночасним призначення завідувачем кафедри зоотомії (до 1904).

Уперше у світовій практиці розпочав викладання для студентів порівняльної анатомії, мав здібності до малювання і тому читав особливості порівняльної анатомії за власними малюнками. Викладав оперативну хірургію, порівняльну зоотомію, акушерство, уперше виділив ембріологію як самостійний навчальний предмет. Був блискучим лектором-енциклопедистом, на його лекції збиралися студенти з різних курсів.

He was born in Stepanivna village, Sumy district, Kharkiv province.

In 1879 he graduated with honors from the newly built KhVI and passed all the stages of scientific and pedagogical career in the educational institution: from a student to a professor. In his student years he began a successful scientific career, studying the causative agent of anthrax with Lev Tsenkovsky, and later he was engaged in the production of vaccines. Defending his master's thesis (1885) the following year he did an internship in scientific institutions in Germany and Austria-Hungary. When he returned, he became a private associate professor of the Department of Operative Surgery with Topographic Anatomy and the head of the surgical clinic. In 1890 he became an extraordinary professor of zootomy and exterior with the simultaneous appointment of the head of the department of zootomy (until 1904).

For the first time in the world practice he began teaching comparative anatomy to students, and having the ability to draw he lectured the features of comparative anatomy from his own drawings. He taught operative surgery, comparative zootomy, obstetrics. For the first time he singled out embryology as an independent subject. He was a brilliant lecturer-encyclopedist. His lectures gathered students from different courses.

Запровадив для студентів «поліклінічні заняття» – надання ними хірургічної та акушерської допомоги тваринам у місцевих селянських господарствах.

Активно займався науковою діяльністю. Широко відомі праці вченого з питань ветеринарної анатомії, хірургії та епізоотології (сап, чума великої рогатої худоби та ін.). Багато уваги приділяв справі забезпечення експонатами анатомічного музею. Саме завдяки йому, і саме у стінах ХВІ було започатковано українську наукову школу ветеринарних анатомів.

У 1904–1907 рр. працював на посаді директора Варшавського ветеринарного інституту. Був прихильником широкої автономії вищої школи, розглядав її як заклад, де професори і студенти складають одну велику дружну родину. Через реакційну політику імперського міністерства освіти залишив педагогічну діяльність і переїхав з Варшави до Петербурга. Там займався мікробіологією, яка, поряд із анатомією, була ще однією його справою наукового життя.

Перебував на посаді завідувача ветеринарно-бактеріологічної лабораторії ветеринарного управління МВС Російської імперії. Мав великий авторитет та повагу серед ветеринарних лікарів, тому у 1910 р головував на II Всеросійському ветеринарному з'їзді.

He introduced "polyclinic classes" for students - providing them with surgical and obstetric care for animals in local farms.

He actively engaged in scientific activities. The works of a scientist on veterinary anatomy, surgery and epizootology (foot-and-mouth disease, rinderpest, etc.) are widely known. He paid a lot of attention to providing exhibits to the anatomical museum. Thanks to him, the Ukrainian Scientific School of Veterinary Anatomists was established within the walls of KhVI.

In 1904–1907 he worked as the director of the Warsaw Veterinary Institute. He was a supporter of the broad autonomy of higher education perceiving it as an institution where professors and students form one large friendly family. Due to the reactionary policy of the Imperial Ministry of Education, he stopped teaching and moved from Warsaw to St. Petersburg. He studied microbiology, which along with anatomy was so important in his scientific life.

He was the head of the veterinary and bacteriological laboratory of the veterinary department of the Ministry of Internal Affairs of the Russian Empire. In 1910 having great authority and respect among veterinarians, he chaired the II Russian Veterinary Congress.

ЄВГЕН ЛИСИЦЬКИЙ
(2.01.1873 – 4.04.1955)
випускник ХВІ,
професор,
видатний вчений-гістолог
та ембріолог

YEVHEN LYSYTSKY
(2.01.1873 – 4.04.1955)
graduate of KhVI,
professor,
an outstanding scientist-
histologist
and embryologist

Народився у місті Слов'янську Харківської губернії. Випускник ХВІ (1898).

З 1901 р. почав працювати позаштатним асистентом бактеріологічної станції. Під керівництвом професора Аркадія Раєвського та у гістологічній лабораторії медичного факультету ІХУ професора Миколи Кульчицького вивчав методи гістологічних досліджень, виконував наукові дослідження, на підставі яких захистив магістерську дисертацію (1907).

У 1908–1910 рр. перебував у закордонному відрядженні, де у біологічних і ветеринарних наукових закладах Берліна та Мюнхена вивчав техніку гістологічних та ембріологічних досліджень, досвід викладання гістології, ембріології, анатомії та порівняльної анатомії. Одночасно знайомився із науковою роботою і викладанням морфологічних дисциплін в європейських університетах і вищих ветеринарних школах, що після повернення успішно впроваджував у викладання своїх предметів. Тоді ж був переведений на посаду асистента, потім приват-доцента кафедри гістології ХВІ. Саме він уперше ввів обов'язкові для всіх студентів курси мікроскопічної техніки і ембріології.

У 1917 р. за результатами Всеросійського конкурсу обраний професором кафедри гістології та ембріології Юр'ївського (нині – Тарту, Естонія) та Харківського ветеринарних інститутах. Обрав ХВІ, де й очолив кафедру гістології та ембріології, роботою якої керував 38 років поспіль. Завдяки створеній ним гістологічній лабораторії, уміло підібраному штату викладачів та персоналу (1920), кафедра стала одним із центрів прикладної

He was born in Slovyansk, Kharkiv province. He was a graduate of KhVI (1898).

In 1901 he began working as a freelance assistant at the bacteriological station. Under the guidance of Professor Arkady Raevsky and in the histological laboratory of the Medical Faculty of the IKhC Professor Mykola Kulchytsky he studied the methods of histological research, performed research on the basis of which he defended his master's thesis (1907).

In 1908–1910 he was on a business trip abroad, where he studied the technique of histological and embryological research, experience in teaching histology, embryology, anatomy and comparative studies at biological and veterinary research institutions in Berlin and Munich. At the same time, he got acquainted with scientific work and teaching of morphological disciplines in European universities and higher veterinary schools, and upon his return he successfully introduced them into the teaching of his subjects. He was transferred to the position of assistant, then private associate professor of the Department of Histology at KhVI. He introduced compulsory courses in microscopic engineering and embryology for all students.

In 1917 according to the results of the Russian competition, he was elected professor of the Department of Histology and Embryology of St. George's (now Tartu, Estonia) and Kharkiv Veterinary Institutes. He chose KhVI, where he headed the Department of Histology and Embryology. He was the head of the department for 38 years. Thanks to his histological laboratory and skillfully selected staff of teachers (1920) the department became one of the centers of applied histology in animal husbandry. Under his leadership the structure of the mammary gland, skin, muscle,

гістології у тваринництві. Під його керівництвом ґрунтовно досліджувалися питання будови молочної залози, шкіри, м'язової та кісткової тканини, питання ембріонального розвитку тварин.

bone tissue, the embryonic development of animals were thoroughly studied.

Професор Лисицький став засновником методики викладання гістології, за його ініціативи було створено студентський науковий гурток та наукове студентське товариство ХВІ.

За сумісництвом працював завідувачем кафедри гістології та генетики Харківського зоотехнічного інституту (1930–1936), завідувачем відділом нормальної та патологічної морфології опорно-рухового апарату Харківського інституту ортопедії і травматології (з 1940).

Професор Євген Лисицький – один із перших в Україні вчених у галузі ембріонального розвитку тварин, регенерації та васкуляризації кісткової та хрящової тканини. За результатами своїх досліджень опублікував більше 100 наукових робіт, підготував більше двох десятків докторів та кандидатів наук.

Professor Lysytsky became the founder of the method of teaching histology. On his initiative a student scientific circle and a scientific student society at KhVI were established.

He worked part-time as a head of the Department of Histology and Genetics of the Kharkiv Zootechnical Institute (1930–1936). He was a head of the Department of Normal and Pathological Morphology of the Musculoskeletal System of the Kharkiv Institute of Orthopedics and Traumatology (since 1940).

Professor Yevhen Lysytsky is one of the first scientists in Ukraine in the field of embryonic development of animals, regeneration and vascularization of bone and cartilage tissue. According to the results of his research, he has published more than 100 scientific papers, prepared more than twenty doctors and candidates of science.

Список використаних джерел

Історія ветеринарної медицини України. К.: Ветінформ, 2002. 384 с.

Історія Харківської державної зооветеринарної академії, 155 років. Х.: Золоті сторінки, 2006. 500. с.

Становлення і розвиток аграрної освіти та науки в Україні (з найдавніших часів і до сьогодення): наукове видання / Д. О. Мельничук [та ін.]. К.: Видав. центр НАУ, 2005. 224 с.

Zhvanko L., Kibkalo D., "Ingenious Veterinarian and Physician" Franz Pilger (1761-1828): an Odyssey of Life. Journal of the American Historical Society of Germans from Russia. Winter 2021. Volume 44, nr. 4, p. 12-30.

Żwanko L., Kibkało D., Sobolewski J., Profesor Karol Klaudiusz Wiszniewski (1805-1863): 220. rocznica urodzin założyciela Praktycznej Szkoły Weterynaryjnej w Charkowie, Medycyna Weterynaryjna, 2025, nr 81 (5), s. 262-266.

Żwanko L., Kibkało D., Sobolewski J., Profesor Napoleon Halicki (1818–1881): założyciel Charkowskiej Szkoły Weterynaryjnej, wybitny naukowiec i lekarz-praktyk. Medycyna Weterynaryjna, 2024, nr 80 (8), s. 407-413.

Żwanko L., Kibkało D., Uczony i reformator oświaty weterynaryjnej. Profesor Jerzy Poluta (1820-1897), Forum Akademickie, 2025, nr 2, s. 69-72.

Засновники ветеринарної освіти східної України. 220 років заснування факультету ветеринарної медицини у Харкові / Founders of veterinary education in eastern Ukraine. 220th anniversary of the Faculty of Veterinary Medicine in Kharkiv. Авторський колектив, Харків, 2025, 38 с.

